

Hr Mihhail Korb
Rahandusministeerium

Teie 10.03.2017 nr 15-1/02133

Meie 27.03.2017 nr 7-15/17/1716-3

Riigi eriplaneeringu algatamisest
puidurafineerimistehase rajamiseks

Austatud minister

Pöördusite Keskkonnaministeeriumi poole seoses Est-For Invest OÜ 30.01.2017 taotlusega algatada riigi eriplaneering puidurafineerimistehase rajamiseks. Taotluse kohaselt soovib Est-For Invest OÜ rajada Eestisse tehase, mille hinnanguline tootmisvõimsus oleks kuni 750 000 tonni aastas ning toorainena tarbitava puidu maht oleks ligikaudu 3 miljonit m³ aastas. Kavandatavas tehases töödeldaks puittooraine eri koostisosadeks nagu tselluloos, hemitselluloos ja lingiin. Tootmisprotsessi kõrvalsaadusteks oleks tallõli ja roheline energia, sh elektrienergia.

Rahandusministeerium soovib Keskkonnaministeeriumilt seisukohta, kas Est-For Invest OÜ esitatud taotluses kirjeldatud puidurafineerimistehase asukohavaliku või toimimise vastu on Keskkonnaministeeriumi vastutusvaldkondadest lähtuvalt suur riiklik või rahvusvaheline huvi. Muuhulgas soovis Rahandusministeerium Keskkonnaministeeriumi seisukohta lähtuvalt puidurafineerimistehase võimalikust mõjust veeressursile, metsade majandamisele, õhusaastele jms.

Alljärgnevalt leiate Keskkonnaministeeriumi vastused esitatud küsimustele:

1. Vastavalt planeerimisseaduse (edaspidi *PlanS*) § 27 lõike 1 kohaselt on riigi eriplaneeringu eesmärk sellise olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamine, mille asukoha valiku või toimimise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi. Praegu raiutakse Eestis aastas umbes kaks miljonit tihumeetrit sellist puitu (värske puidubilansi alusel oli 2015 okas- ja lehtpuu paberipuidu eksport kokku 2,06 miljonit tihumeetrit), mida veetakse ümarmaterjalina välja eelkõige Skandinaavias paiknevatesse puidurafineerimistehastesse. Arendajate kinnitusel mitmekesistaks ja tugevdaks tehase rajamine Eesti metsamajanduse struktuuri ning muudaks kogu puidu väärtusahela kestlikumaks, laiendades kodumaist tootevalikut suurema lisandväärtuse suunas. Puidutooret väärindatakse 4-5 korda kõrgemalt, võrreldes praegu Põhjamaade tehaste tarvis väljaveetava toormaterjaliga. Keskkonnaministeerium nõustub põhimõttega, et kohapealne puit väärindatakse Eestis.

Keskkonnaministeeriumi hinnangul võib kavandatav objekt veevarude olemasolu põhjal avaldada märkimisväärset mõju piiriveekogu (Peipsi järv) vee kvaliteedile ja elustikule. Seetõttu võib selle objekti asukoha valiku suhtes olla suur rahvusvaheline huvi.

Eelnevalt toodud aspektidest lähtuvalt leiab Keskkonnaministeerium, et tegemist võib olla riigi eriplaneeringuga rajatava objektiga. PlanSi § 27 lõike 7 kohaselt on riigi eriplaneeringu korraldaja Rahandusministeerium ehk siis ettepaneku Vabariigi Valitsusele,

kas kavandatav tegevus on riigi eriplaneeringu objekt või mitte, peab tegema Rahandusministeerium.

2. Keskkonnaministeerium peab oluliseks kohapeal toodetava puidu väärindamist. Kuna kavandatav puidurafineerimistehas kasutaks suures osas puitu, mis praegu töötlemata kujul eksporditakse, siis tehase rajamisega tekib kindlasti võimalus sellele puidule olulise lisandväärtuse andmiseks. Samuti oleks rajataval tehasel positiivne mõju Eesti metsaomanikele, kuna suudaks eeldatavalt pakkuda toorme eest kõrgemat hinda, kui eksporditava materjali eest pakutakse. Seega, kuna tehase rajamisel võib olla oluline mõju Eesti metsa- ja puidutööstusele ning metsaomanikele, siis võib kavandatavat tehist pidada suure riikliku huviga objektiks. Siiski toob Keskkonnaministeerium välja, et puidurafineerimistehase rajamisel ei suurendata Eestis olemasolevaid raiemahtusid.
3. Keskkonnaministeeriumi valitsemisala valdkondades ei ole hetkel teada asjaolusid, millest tulenevalt ei ole taotluses kirjeldatud puidurafineerimistehase rajamine Eestisse võimalik. Vastavalt PlanS § 27 lõikele 6 viiakse riigi eriplaneeringule menetluses läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi *KSH*). KSH käigus selgitatakse välja kavandatava tegevused mõjud ja nende ulatus, mis annavad täpsema informatsiooni, mis tingimustel on võimalik kavandatavat tegevust ellu viia või kas seda üldse on võimalik ellu viia. Juhime tähelepanu asjaolule, et tehase käitamisel tuleb kasutada sellist tehnilist lahendust, mis ei too kaasa vee võtmiseks kasutatava pinna- või põhjaveekogumi, või heitvett vastuvõtva veekogumi ja sellega seotud veekogumite ja piiriveekogude seisundiklassi halvenemist. Ohtlike ainete sisaldus heitvett vastu võtva veekogumi põhjasettes ja elustikus ei tohi uue arendustegevuse tulemusena suurenda.
4. Keskkonnaministeerium on seisukohal, et kavandatava käitise mõju üle otsustamiseks on vajalikud järgmised uuringud:
 - 1) taotluses on märgitud veevõtuks Emajõe kuni 61000 m³/d. Emajõe pinnaveetaseme vähenemine veevõtu tagajärjel võib avaldada mõju Tartu linna Meltsiveski veehaardele. Sellest tulenevalt on vajalik koostada piirkonna hüdrogeoloogiline uuring ja hüdrogeoloogiline mudel, et selgitada välja arenduse mõju, sh mõju põhjaveekogumite seisundile, põhjaveevarudele ja põhjaveest sõltuvatele maismaa- ja veeökosüsteemidele, pinnaveekogumitele ja veekogudele;
 - 2) bioakumuleeruvate ohtlike ainete sisaldus heitvett vastu võtva veekogumi kalades (ahven, latikas, haug; üks kord aastas) ja veekogu põhjasettesse ladestuvate ohtlike ainete sisaldus heitvee väljalaskme mõjupiirkonnas enne tegevuse alustamist (üks kord aastas). Ained valida nende ainete seast, millele on kehtestatud keskkonnakvaliteedi piirväärtus keskkonnaministri 30.12.2015 määrusega nr 77 „Prioriteetsete ainete ja prioriteetsete ohtlike ainete nimistu, prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete ja teatavate muude saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused ning nende kohaldamise meetodid, vesikonnaspetsiifiliste saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused, ainete jälgimisnimekiri“ ning mida arendustegevuse tulemusena kavandatakse keskkonda juhtida;
 - 3) vee lahustuvate ohtlike ainete sisaldus kavandatava heitvee väljalaskme mõjupiirkonnas ühe aasta jooksul enne tegevuse alustamist, ja tulemuste põhjal hinnang, kas antud piirkonnas pinnavesi vastab ohtlike ainete keskkonnakvaliteedi piirväärtustele. Valida nende ainete seast, millele on kehtestatud keskkonnakvaliteedi piirväärtus keskkonnaministri 30.12.2015 määrusega nr 77 „Prioriteetsete ainete ja prioriteetsete ohtlike ainete nimistu, prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete ja teatavate muude saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused ning nende kohaldamise meetodid, vesikonnaspetsiifiliste saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused, ainete jälgimisnimekiri“ ning mida arendustegevuse tulemusena kavandatakse keskkonda juhtida;
 - 4) ekspertiisaruamus kavandatavale heitvee väljalaskmele ohtlike ainete segunemiskiirkonna kehtestamise vajaduse ja segunemiskiirkonna hinnangulise ulatuse kohta;

- 5) ülevaade kavandatavast reovee puhastamise tehnoloogiast puhastusetappide kaupa koos tehnoloogiliste joonistega;
- 6) analüüs, millised saavad olema keskkonda juhitava heitvee saasteainete kogused ja kontsentratsioonid ainete kaupa ning muud veekeskkonda mõjutavad näitajad (pH, temperatuur vms), arvestades kavandatava reoveepuhastustehnoloogia valikut;
- 7) ülevaade kavandatavast reoveesette käitluskompleksist koos tehnoloogiliste joonistega;
- 8) veekogumi ökoloogilise seisundi näitajad kavandatava heitvee väljalaskme mõjupiirkonnas ühe aasta jooksul enne tegevuse alustamist (vastavalt keskkonnaministri 06.04.2011 määruses nr 25 „Nõuded vesikonna veeseireprogrammide kohta“ sätestatud põhimõtetele, mille järgi koguda infot veekogumi seisundi hindamiseks);
- 9) uuring/eksperdiarvamus veevõtu mõju kohta veekogumi seisundi hindamisel kasutatavatele vee-elustiku rühmadele, olulistele vee-elulistele ja veega seotud liikidele ja Natura 2000 alusel kaitstavatele liikidele ja elupaikadele, sh erinevate looduskaitsete projektide käigus taastatud elupaikadele;
- 10) uuring/eksperdiarvamus veekogumisse juhitava heitvee mõju kohta kavandatava heitvee väljalaskme lähipiirkonnas veekogumi seisundi hindamisel kasutatavatele vee-elustiku rühmadele, olulistele vee-elulistele ja veega seotud liikidele ja Natura 2000 alusel kaitstavatele liikidele, märkimisväärse negatiivse mõju piirkonna välja selgitamine;
- 11) analüüs kavandatava tegevusega kaasneva vee võtmise, võimalike veerežiimi muutuste, ja heitvee ärajuhtimise mõju veemajanduskava eesmärkide täitmisele ja ülejutusohuga seotud riskide maandamiskava tegevuste elluviimisele;
- 12) välisõhku paisatavad saasteained ja nende kogused sõltuvad tselluloosi ja teiste puidu koostisosade eraldamise protsessil kasutatavast tehnoloogiast. Sõltuvalt valitavast tehnoloogiast võib välisõhu häiring olla oluline. Näiteks kui tselluloosi toodetakse kontsentreeritud keedukemikaalide naatriumhüdroksiidi ja naatriumsulfiidi lahustest, eraldub välisõhku erinevaid väävliühendeid, mis ka väikeste sisalduste korral põhjustavad kaugele levivat lõhnahäiringut. Sellest tulenevalt sõltuvalt kasutusele võetavast tehnoloogiast võib KSH protsessi käigus tekkida vajadus teostada välisõhku eralduvate saasteainete leviku modelleerimised;
- 13) sõltuvalt asukoha-alternatiividest võib riigi eriplaneeringu KSH käigus tekkida vajadus hinnata müra levikut (sh vesikeskkonnas) ja selle mõju kaitstavatele liikidele;
- 14) juhul kui võetakse põhjavett 500 m³ ööpäevas ja rohkem (näiteks tehase joogivee/olmevee tarbeks), on vajalik hinnata põhjaveevaru.

Eesti Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud veemajanduskavad aastateks 2010-2015 ja 2015-2021 on kättesaadavad Keskkonnaministeeriumi veebilehel <http://www.envir.ee/et/veemajanduskavad>. Eesti Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud ülejutusohuga seotud riskide maandamiskavad on kättesaadavad Keskkonnaministeeriumi veebilehel <http://www.envir.ee/et/ulejutused>.

Lisaks mainime, et puidu rafineerimistehase tegevusala kuulub Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ lisa 1 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02003L0087-20140430>) alusel Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi (edaspidi ELi HKS). Tehas liigitub eeldatavalt tegevusala alla "paberimassi tootmine puidust või muust kiulisest materjalist" või "paberi või papi tootmine tootmisvõimsusega üle 20 tonni ööpäevas". See tähendab, et ettevõtte on kohustus osaleda Euroopa Liidu turupõhises kasvuhoonegaaside heite vähendamise mehhanismis. Erandina ei kuuluks ELi HKS-i selline tehas, mis kasutaks kogu oma tegevuses ainult biomassi.

Lisaks palute Keskkonnaministeeriumi hinnangut, kas riigi eriplaneeringu algatamisel on planeeringuala piiritlemine Tartu- ja Viljandimaaga põhjendatud. Selles osas märgime, et vee varude seisukohast on kavandataval tegevusel kolm asukohaalternatiivi: Narva jõe, Pärnu jõe ja Emajõe ümbrused. Samas ainult piisava mageveeresursi olemasolu ei pea olema ainukeseks planeeringuala piiritlemise tingimuseks. Rahandusministeerium kui planeeringu koostamise

korraldaja, võttes arvesse laekunud tagasisidet, teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku planeeringuala asukoha ja selle suuruse kohta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Pomerants

minister

Birgit Parmas

626 2974, birgit.parmas@envir.ee

Irja Truumaa

626 2899, irja.truumaa@envir.ee

Liina Viks

626 2890, liina.viks@envir.ee

Liivika Näks

626 0701, liivika.naks@envir.ee

Margit Tennokene

626 2872, margit.tennokene@envir.ee

Piret Väinsalu

626 2851, piret.vainsalu@envir.ee

Raili Kärmas

626 2858, raili.karmas@envir.ee

Reeli Jakobi

626 2986, reeli.jakobi@envir.ee

Reet Pruul

626 0731, reet.pruul@envir.ee

Taivo Denks

626 2902, taivo.denks@envir.ee